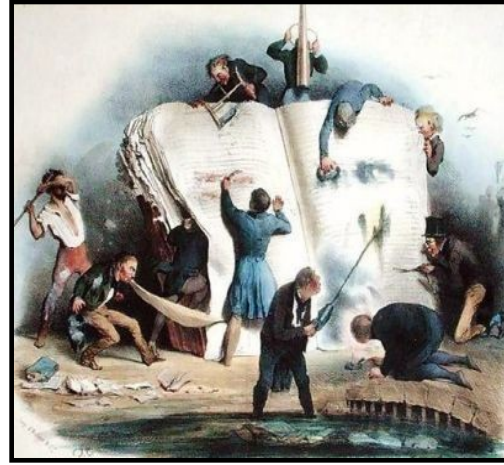

E-KİTAP PROJESİ YARATICI YAZARLIK EĞİTİMLERİ

I. BÖLÜM TÜRKÇE DİL BİLGİSİ KURALLARI

Yaratıcı Yazarlık Eğitimleri

© E-Kitap Projesi, www.ekitaprojesi.com

TÜRKÇE HAKKINDA BİLGİLER

Yeryüzünde ortalama 4000 dil konuşulmaktadır. Bu diller arasında en çok konuşulanlar: Çince, İngilizce, İspanyolca Hintçe ve Türkçedir.

TÜRKÇEYE YABANCI DİLLERİN ETKİSİ

- Yeryüzünde yabancı sözlere arındırılmış saf bir dil yoktur. Ancak, bir dilin yabancı dillerin egemenliği altında kalması da kesinlikle doğru değildir. Yabancı sözlere bir dilde fazla oluşu; dilin kendine özgü kurallarının bozulmasına, halk ile aydınların birbirini anlayamamasına, yeni sözlere türetilmediği için dilin kısırlaşmasına ve fakirleşmesine yol açmaktadır.

- Yüzyıllar boyunca Türkçenin üzerinde **Arapça ve Farsçanın** çok yönlü etkisi olmuştur. Aynı etkiyi Tanzimat'la birlikte **Fransızca** ve daha sonra da **İngilizceyle** yaşamaktayız. Son yıllarda Anadolu liselerinde ve bazı üniversitelerde yabancı dille eğitim yapılarak **Türkçe yine ikinci plana itilmeye başlanmıştır.**

DİL, KÜLTÜRÜMÜZÜN AYNASIDIR

- Oysa bir insanın duygu ve düşüncelerini başkalarına en güzel bir biçimde aktardığı dil ana dilidir. Ana dilini bilmeyen bir kimse, yabancı dilleri de tam anlamıyla öğrenemez.
Dil kültürün aynasıdır.
- Ana dilini yeterince bilmeyen bir kimsede kültürel kimlik sorunları başlar.

DİL ÖĞRETİMİ DEMEK, DÜŞÜNCE ÖĞRETİMİ DEMEKTİR

- Gelişmiş ülkelerde ana dili öğretimine çok önem verilir. Çünkü ana dili ve kişilik gelişimi arasında çok büyük bir yakınlık vardır.
- Dil, düşünceden soyutlanamadığı için dil öğretimi demek, düşünce öğretimi demektir.
- Düşünce yapımız ve tarzımız da kişiliğimizin temelini oluşturur. Ana dili gelişimi için okumanın sevdirmesi, nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

DÜNYA DİLLERİ

- **Biçim Bakımından Dünya Dilleri**
- **1.Tek heceli diller:** Bu dillerdeki tüm sözcükler tek hecelidir. Sözcükler cümle içerisinde ek almadan kullanılırlar. Anlam, genellikle sözcükler üzerine yapılan vurgu ve ton değişiklikleri ile belirlenir. Çince, Vietnam dili, Bask dili, Himalaya ve Afrika dilleri bu grubun içindedir. Çince bir sözcüğe farklı biçimde yapılan vurgularla 10-15 değişik anlam elde edilebilir.

- **2.Bitişken diller:** Bu dillerde kelime türetilirken genellikle kök değişmez. Değişmeyen bu kök üzerine yapım ve çekim ekleri eklenerek sözcükler oluşturulur. Bu grupta Türkçe, Macarca, Moğolca gibi diller yere alır.
- **3.Bükümlü diller:** Bu dillerde çekim ve yeni bir sözün türetimi sırasında kök değişikliğe uğrar. Bükümlü diller, kendi aralarında “kök bükümlü” ve “gövde bükümlü” olmak üzere ikiye ayrılır. Arapça kök bükümlü, Almanca, Fransızca, İngilizce gibi diller de gövde bükümlü dillerdendir.

DİL NEDİR?

- En geniş tanımıyla, canlılar arasındaki sözlü veya yazılı iletişim aracına kısaca dil diyoruz.
- İnsanların dili, kuşların dili, böceklerin dili. Bu dillerin hepsi de birer iletişim aracıdır.
- Bu araç kimi zaman beden dili olarak, kimi zaman sözlü olarak, kimi zaman da yazılı olarak karşımıza çıkar.

TÜRKÇENİN GÜCÜ VE ZENGİNLİĞİ

- Türkçe, MÖ 3. yüzyıldan bu yana yaklaşık 2300 konuşulan bir dildir.
- Orhun Anıtları, Türkçenin zengin, işlek ve çok eski bir dil olduğunu açıkça göstermiştir.
- 300 milyon kişi, 12 milyon km²'de Türkçe konuşmaktadır.
- Türkçe, dünyada en yaygın kullanılan beş dil içinde yer almaktadır: Çince, Hintçe, İspanyolca, İngilizce, Türkçe.
- Dünyada konuşulmakta olan 118 devlet dilinden birisi Türkçedir.
- Yansımadan türemiş sözler ve renk adları itibariyle Türkçenin dünyanın en zengin dillerindedir.

TÜRKÇENİN SÖZ VARLIĞI

- Türkçe söz varlığı bakımından dünyanın en zengin dillerindedir. Türk Dil Kurumunun yıllardan beri yoğun ve titiz çalışmalarıyla hazırladığı 110 bin sözü içeren *Türkçe Sözlük*, yaklaşık 130 bin sözü içeren *Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, ve çok sayıda söz varlığımızın yer aldığı *Türk Dilinin Tarihsel Sözlüğü*, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, *Kişi Adları Sözlüğü*, *Terim Sözlükleri*, *Türk Lehçeleri Sözlüğü* gibi sözlükler dikkate alındığında Türkçenin söz varlığı birkaç yüz bini bulmaktadır.
- Türkçenin çok sayıda söz varlığı diğer dillere geçmiştir: Sırpçada (9000), Ermenicede (4262), Bulgarcada (3500), Yunancada (3000), Rumencede (3000), Arnavutçada (3000), Farsçada (3000), Rusçada (2500), Arapçada (2000) Macarcada (2000) ve İngilizcede (470).

SES

- Akciğerlerden gelen havanın boğazdaki ses yolunda meydana getirdiği titreşime ses diyoruz. Dili oluşturan en küçük birim veya yapı taşıdır.

HECE

- Ağzımızdan bir çırpıda çıkan ses veya ses topluluğuna *hece* denir.

Ör: i-ek, bö-cek, kuş, kış vb.

KELİME (SÖZ)

- Bir veya birden çok hecenin oluşturduğu topluluğa ise *kelime* (söz) denir.
- **Ör:** *Pınar, çınar, ateş, su, o vb.*

CÜMLE

- Bir bilgiyi, bir düşünceyi, bir duyguyu aktarmak amacıyla oluşturulan kelime ya da kelime gruplarına cümle denir. Cümle insanın ifade gücünün bir göstergesidir.
- *“Benim sâdık yarım kara topraktır.”*
- *“Ne ağlarsın benim çeşmisiyahım?”*

CÜMLENİN KURULUŞUNDA YER ALAN KELİME GURUPLARI

○ 1- Birleşik Kelimeler

- Tek kelimeyle karşılanamayan bir kavramın, birden çok kelime ile karşılanması sonucunda, bazen ayrı bazen de bitişik olarak yazılan kelime gruplarına birleşik kelime denir.

- **Ör:** *Çanak + kale, Gümüş + hane, Kahraman+maraş;devlet bakanı, sağlık bakanı; masa örtüsü, ayakkabı bağcığı; kadınbudu, vezirparmağı;tilkiyastığı,hanımeli vb.*

2- TAMLAMALAR

- İki ya da daha çok ismin belirli kurallar içinde bir araya gelmesiyle oluşan söz öbeklerine **isim tamlaması**, bir veya daha çok sıfatın bir veya birden fazla ismi çok yönlü olarak nitelediği ve belirttiği söz gruplarına da **sıfat tamlaması** denir.
- **Ör:** *Gecenin karanlığı, kapının kolu,devletin bakanı*
(Belirtili is. tamlaması)
- *İpek böceği, diş fırçası, kapı kolu, devlet bakanı.*
(Belirtisiz isim tamlaması)
- *Kırmızı gül,eski bakan, kırık kapı, siyah kalem,üç kişi* (Sıfat tamlaması)

3- İKILEMELER

- Anlamı pekiştirmek, düşünceyi kuvvetlendirmek için yapılan kelime tekrarlarına ikileme denir.
- Ör: “*İncecikten bir kar yağar / Tozar Elif Elif diye*”
- “*Ben yürürüm yane yane.*” (Y. Emre)
- *Kapı kapı, çatır çatır, gümbür gümbür; az çok, kul köle, ite kaka, zarar ziyan vb.*

4- DEYİMLER

- Gerçek anlamlarının dışında farklı anlam taşıyan kalıplaşmış kelime gruplarına deyim denir.
- **Ör:** *Sarhoşun avucu delik olur.*
- *Kulağı delik, eli uzun, elbirliği yapmak, el uzatmak vb.*

5- ATASÖZLERİ

- Uzun deneyim ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikteki sözlere atasözü denir.
- **Ör:** *Ayağını yorganına göre uzat*
- *Taşıma su ile değirmen dönmez.*

CÜMLENİN İNCELENMESİ

○ Cümlenin Öğeleri

○ 1.Yüklem:

○ Bir cümlede hareket veya oluşu, yani eylemi bildiren kelime ya da kelime gruplarına yüklem denir.

○ Ör: “Çamlığın başında *tüter* bir tütün”.

○ “Cerrahpaşa’da *koydum* canımın yarısını.”

2.ÖZNE

- Cümlede anlatılan işi yapan kişiyi bildiren kelimeye özne denir. (Yükleme sorulan *kim*, *ne* sorusu özneyi bulmamızı sağlar)
- Ör: “Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden.”
(Gizli özne: *sen*)

3. TÜMLEÇLER

a) Zarf Tümleci

- Yüklemin anlamını zaman, tarz, nicelik, azlık – çokluk veya soru bakımından tamamlayan kelime ya da kelime gruplarına zarf tümleci denir.
- Ör: “**Geceleyin** bir ses böler uykumu İçim rpermeyle dolar, nerdesin?

b) Dolaylı Tümleç

Yüklemin yerini, yönünü bildiren tmlece dolaylı tümleç denir.

Ör: Doktor **bize** geldi.

Sağlık Bakanlığına doğru gidiyordu.

c) Nesne

- Cümlede öznenin yaptığı veya yüklem bildirdiği işten doğrudan doğruya etkilenen ögeye nesne denir. (Nesneyi bulmak için yükleme *kimi, neyi* sorusu sorulur.)
- Ör: **Muş'un yokuşunu** çıkmış, yorulmuş.
- **Elmayı** narin soydum.

d) Zamir

- Kendileri isim olmadıkları halde ismin yerini tutan kelimelere zamir denir.
- *Ben-sen-o, biz-siz-onlar*
- Ör: **Sen** uzaklarda değil, damarımda kanımsın.

CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- **1) Yapılarına göre** (basit, bileşik, sıralı cümleler)
- **2) Anlamlarına göre** (olumlu, olumsuz, soru cümleleri)
- **3) Dizilişlerine göre** (kurallı, devrik cümleler)
- **4) Yüklemelerine göre** (fiil ve isim cümleleri)

1) YAPILARINA GÖRE CÜMLELER

a) Basit cümle: Tek çekimli yüklemi bulunan ve tek yargıyı bildiren cümlelere basit cümle denir.

○ **Ör:** *Aday memurlar konferans salonunda eğitimin başlamasını bekliyorlardı.*

B) BİRLEŞİK CÜMLE:

Birden fazla yargıyı bildiren cümlelere birleşik cümle denir. Yargılardan biri, cümlenin esas yargısıdır; diğerleri yan cümledir ve esas yargıyı anlam yönünden tamamlarlar. Esas cümle genellikle sonda yer alır.

- **Ör:** *Kalkıp köyüme gidecek olsam; orada dertleşecek kimse bulamam diye üzülüyorum.*

C) SıRALI CÜMLE:

- Yapıca birbirine bağımlı, fakat yalnız kullanıldıklarında da bir anlam taşıyan cümlelerin yan yana gelmesiyle oluşan cümlelere denir.
- **Ör:** *Kitaplarımı toplayıp merdivenleri çıktım; kapıyı açtım.*
- **Ör:** *“Ahmet Cemil çantasını alıp yukarı çıktı; odaya girdi.”*

2) ANLAMLARINA GÖRE CÜMLELER

- **a) Olumlu cümle:** Yüklemın anlattığı işın yapıldığını bildiren isim ve fiil cümleleridir.
- **Ör:** *Aday memur sınavı Cuma günü yapılacak.*
- **b) Olumsuz cümle:** Yüklemın anlattığı işın yapılmadığını bildiren isim ve fiil cümleleridir.
- **Ör:** *Kitabımı bulamadım.*
- **c) Soru Cümlesi:** İşın yapıp yapılmadığını soran cümlelere soru cümlesi denir.
- **Ör:** *“Eğitim başladı mı?”*
-

3) DIZILIŐLERINE GÖRE CÜMLELER

- a) **Kurallı Cümle:** Özne, tümleç, yüklem sırasına göre dizilen cümlelere denir
- **Ör:** *Kardeşim şansının gelmesini beklerdi.*
- b) **Devrik cümle:** Konuşma dilini yazı diline yansıtmak, monotonluğu gidermek amaçlarıyla yüklem yeri değiştirilerek oluşturulan cümlelere denir.
- **Ör:** *Hiç arzu etmemiştim böyle olmasını.*

4) YÜKLEMLERINE GÖRE CÜMLELER

a) **İsim cümlesi:** Yüklemi isim soyundan olan cümlelere isim cümlesi denir.

○ **Ör:** *Hafta içi başımız kalabalık.*

b) **Fiil cümlesi:** Yüklemi fiil soyundan olan cümlelere fiil cümlesi denir.

○ **Ör:** *Bugün bize çağ kebabı yedirdi.*

CÜMLE ÇÖZÜMLEMELERİ

İnsan, erdemli olmak için çalışmalıdır.

Özne   zarf tümleci   yüklem

Ayşe, bütün yaz kitap okudu.

Özne   zarf tümleci   nesne   yüklem

PARAGRAF

- Bir yazıda, yardımcı bir düşünceyi işleyip, geliştiren cümle veya cümle gruplarına *paragraf* denir.
- Paragrafı meydana getiren her cümle, kendinden önceki cümleyle dil ve düşünce yönünden bağlı olmalı; ilgili yardımcı düşünceyi açıklayıcı, geliştirici, sonuca götürücü bir özellik taşımalıdır.

İMLA KURALLARI

Harfler ve Alfabe

Dildeki seslerle gösteren ve alfabe oluşturulan seslere *harf* denir. Harf, seslerin yazıdaki karşılığıdır.

Bir dildeki harflerin belirli dizilmiş bütününe *alfabe* denir.

- Türkçede sesler, ünlüler (8) ve ünsüzler (21) olmak üzere iki gruba ayrılır.

1) ÜNLÜLER

- Türkçede ünlüler (sesli harfler); kalın-ince, yuvarlak-geniş, düz-dar olmak üzere altı guruba ayrılır.
- **Kalın Ünlüler:** *a, ı, o, u*
- **İnce Ünler:** *e, i, ö, ü*
- **Düz Ünlüler:** *a, e, ı, i*
- **Yuvarlak ünlüler:** *o, ö, u, ü*
- **Geniş ünlüler:** *a, e, o, ö*
- **Dar ünlüler:** *ı, i, u, ü*

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU:

- Türkçe kelimelerin kalın ünlüyle (a,ı,o,u) başlayıp kalın ünlüyle bitmesi veya ince ünlüyle (e,i,ö,ü) başlayıp ince ünlüyle bitmesi durumuna *büyük ünlü uyumu* denir.
- Ör: *Arkadaşlarımız*

UYARI

- Bazı Türkçe kelimeler büyük ünlü uyumuna uymaz.
- Ör: *Anne, dahi, elma, hangi, kardeş. şişman, inanmak.*
- Dilimizdeki –daş (-taş), -gil,-ken,-ki,-leyin,-(ı,i,u,ü)mtırak,-(ı,i,u,ü)yor ekleri de bu kurala uymaz.
- Ör: *gönüldaş, meslektaş; halamgil, gülgiller; yazarken; dünki; sabahleyin; yeşilimtırak; biliyor.*
- Dilimize giren yabancı kökenli sözlerde büyük ünlü uyumu aranmaz.
  - Ör: *gazete, tiyatro, dükkân, reklam, kitap, liman, selam.*

KÜÇÜK ÜNLÜ UYUMU:

- Türkçe kelimelerde düz (a,e,ı,i) ünlülerden sonra düz ünlüler, yuvarlak ünlülerden (o,ö,u,ü) sonra dar yuvarlak (u,ü) veya geniş düz ünlüler (a,e) gelir. Bu kurala küçük ünlü (ses) uyumu denir.
- Ör: *Evimize, boyama, büyüme.*

UYARI

- Dilimize giren yabancı kökenli sözlerde küçük ünlü uyumu aranmaz.
- Ör: doktor, alkol, radyo, horoz, kabul, müzik, müdür.
- Bazı Türkçe kelimeler küçük ünlü uyumuna uymaz.
- Ör: *avuç, yağmur, çamur, avurt, kavun, kavuşmak, savurmak, kabuk.*
- Not: Türkiye Türkçesindeki sözlerin ünlü düzenini büyük, küçük ünlü uyumlarıyla ilk heceden sonra o, ö seslerinin bulunmaması kuralı birlikte belirler.

2) ÜNSÜZLER

- Türkçedeki 21 ünsüz, sert ve yumuşak olmak üzere iki gruba ayrılır.
- **a) Sert ünsüzler (sessizler):** Ses tellerinin titreşmesiyle oluşan ünsüzlere sert ünsüzler adı verilir
- *f,s,t,k,ç,ş,h,p*
- **b) Yumuşak ünsüzler:** Ses telleri titreşmeden oluşan ünsüzlere yumuşak ünsüzler denir.
- *b, c, d,g,ğ,j,l,m,n,r,v,y,z*

- Türkçe de *ayak, bıçak, geçit, ağaç* kelimelerinde görüldüğü gibi son seste bulunan sert ünsüzler, ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında yumuşak ünsüze dönüşürler. Kelime sonlarında yer alan p,ç,t,k gibi sert sessizlerin, yumuşak sessizler (b,c,d,g)'e dönüşmesine *sessiz yumuşaması* denir.
  - **Ör:** Sebep-sebebi, ilaç-ilacını, geçit-geçidi, bıçak-bıçağı, ayak-ayağı...

UYARI

- Türkiye Türkçesinde kelimelerin sonunda bazı istisnalar hariç, tonlu (yumuşak) ünsüzler (b,c,d,g) bulunmaz.
- Ör: ağaç, at, ak, ok, saç, büyük,yoğurt,üç,yurt.
- İstisnalar: od (ateş), ot (bitki); ad (isim), at (binek hayvanı);sac (yassı demir), saç (kıl)

DÜZELTME İŞARETİ (^)

- Bu işaretin iki görevi vardır: Uzatma ve inceltme.
- 1-Yazılışları bir, fakat anlamları ve okunuşları ayrı olan kelimeleri bir birinden ayırt etmek için kullanılır.
- **Ör:** *Adet* (sayı) – *âdet* (gelenek, görenek),
- *hala* (babanın kız kardeşi) – *hâlâ* (henüz),
- *alem* (bayrak)—*âlem* (dünya, evren),
- *yar* (uçurum), *yâr* (sevgili) vb.

- 2-Arapça ve Farsçadan dilimize geçen birtakım kelime ve eklerde *g,k* ünsüzlerini ince okutmak için ünsüzlerden sonra gelen *a* ve *u* seslerinin üzerine konur. kullanılır.
- Ör: Dergâh, ordugâh, kâr, dükkân, mekân, hikâye, kâğıt, mahkûm, mezkûr.

- 3-Nispet (aitlik) î'sini göstermek ve diğer ek olan i'lerden ayırmak için kullanılır.
- Ör: Ahmet'in *resmi- resmî* yazı,
- İslam *dini- dinî* bilgiler,
- fizik *ilmi- ilmî* tartışmalar vb.

BAZI KELİME VE EKLERİN YAZILIŞI

1. “Ki” Bağlacının Yazılışı

- Cümleleri, kelime gruplarını ve cümlecikleri birbirine bağlayan ve onlar arasında anlam ilgisi kuran “ki” bağlacı daima ayrı yazılır.

- **Ör:** *“Ben ki, toz kanatlı bir kelebeğim”.*

“Ben ki, otuz sekiz krallığın padişahı Kanunî.”

“Desem ki, vakitlerden bir Nisan akşamıdır.”

“Geçmiş zaman olur ki hayali cihan değer.”

“Ki” Ekinin Yazılışı

- Ek durumunda olan ilgi eki “ki” daima bitişik yazılır.

- **Ör:** *Yoldaki işaretler şoförle konuşmuş.*

Sizin kafanızdaki örneği de bilmek isterim.

2.“DE” VE “DA” BAĞLAÇ VE EKLERİNİN YAZILIŞI

- Türkçede bağlaç veya edat durumundaki bütün “de, da” lar ayrı yazılır.
- Pratik olarak denilebilir ki “dahi” anlamına gelen “de, da” lar ayrı yazılır.
- Ör: *Ben de yazdım. Sen de mi Brutus?*
- Ben seni *de* kuşları *da* severim.
- Dolaylı tümleç durumundaki (yer, yön bildiren) aitlik bildiren “de, da” lar daima bitişik yazılır.
- Ör: *İçimde kim vardır bir bilebilse.*
Bakanlıkta görevde yükselme sınavı yapılacak.

○

3. Mı, Mi, Mu, Mü SORU EKİNİN YAZILIŞI

- Bu ek, cümlede “*mı, mi, mu, mü*” şeklinde de kullanılır. Daima ayrı yazılır ve cümle sonuna soru işareti (?) konur.
- **Ör:** “*Olur mu böyle olur mu? / Kardeş kardeşi vurur mu?*”
- “*Ölür müsün, öldürür müsün?*”

4- SAYILARIN YAZILIŞI

- Edebi metinlerdeki sayılar yazıyla yazılmaktadır.
- **Ör:** “*Yaş otuz beş, yolun yarısı eder.*”
- Saat, para, ölçü ve istatistikler rakamla yazılır.
- **Ör:** *Saat 13.30’da, 25 kilogram et. vb.*

5- BÜYÜK HARFLERİN KULLANIM YERLERİ

- Özel isimler her zaman büyük harfle başlar.
- **Ör:** *Yunus Emre, Âşık Veysel, Ankara* vb.
- Birine hitaben yazılan mektup veya yazıların baş harfi büyük yazılır.
- **Ör:** *Sayın Barış MANÇO, Sevgili Kardeşim, Canım Anneciğim,* vb.
- Kurum ve kuruluş adları büyük harfle başlar.
- **Ör:** *Türk Dil Kurumu, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, RTÜK Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı* vb.
- Cümle başında büyük harf kullanılır.
- **Ör:** *Gülme komşuna gelir başına.*

- Şiirlerin mısraları büyük harfle başlar.
- **Ör:** “Dedim Emrah nendir? / Dedi kölemdir.
Dedim satar mısın? / Söyledi yoh yoh.”
- Kişi adlarındaki unvanlar da büyük yazılır.
- **Ör:** *Mareşal Fevzi ÇAKMAK, Prof. Dr. Recep AKDAĞ,
Yzb. Cengiz TOPEL* vb.
- Unvanlar sona gelirse de büyük yazılır.
- **Ör:** *Enver Paşa, Ahmet Mithat Efendi, Nigar Hanım*
- İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar:
- **Ör:** *Bir yılda dört mevsim vardır: İlkbahar, yaz, sonbahar, kış.*
- Cümle içindeki aktarma ve alıntılar büyük harfle başlar:
- **Ör:** Akif, İstiklâl Marşı'nın bir dördlüğünde şöyle der; *“Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım / Hangi çalgın bana zincir vuracakmış şaşarım.”*
-

6. HECE YAPISI VE SATIR SONUNDA KELİMELERİN BÖLÜNMESİ

- Türkçede kelime içinde iki ünlü arasındaki ünsüz, kendinden önceki ünlüyle değil, kendinden sonraki ünlüyle hece kurar:
a-ra-ba, ka-ra-ca, ta-le-be.
- Kelime içinde yan yana gelen ünsüzlerden sonuncusu kendisinden sonraki ünlüyle, diğerleri kendilerinden önceki ünlüyle hece kurar:
bir-lik, sev-mek, Türk-çe, Kork-maz.
- Batı kökenli alıntı kelimelerde hece bölünmesi, Türkçenin mevcut hece yapısı göz önüne alınarak yapılır:
band-rol, kont-rol, port-re, sant-ral, sürp-riz, tund-ra, volf-ram.

TÜRKÇEDE SATIR SONUNDA KELİMELER BÖLÜNEBİLİR, FAKAT HECELER BÖLÜNEMEZ. SATIRA SIKMAYAN KELİMELER BÖLÜNÜRKEN SATIR SONUNA **KISA ÇIZGI (-)** KONUR.

BITİŞİK YAZILAN KELİMELERDE DE BU KURALA UYULUR:

- .....*baş-*
- *öğretmen* değil,
- ..... *ba-*
- *şöğ-ret-men*;
- .....*Karaoşman-*
- *oğlu* değil,
- .....*Karaoşmanoğ-*
- *lu.*

AYIRMADA SATIR SONUNDA VE SATIR BAŞINDA TEK HARF BIRAKILMAZ:

.....*a-*
raba değil,

.....*ara-*
ba;

..... *müdafa-*
a değil,

..... *müda-*
faa;

KESME İŞARETI SATIR SONUNA GELDİĞİ ZAMAN YALNIZ
KESME İŞARETI KULLANILIR; AYRICA ÇIZGI KULLANILMAZ.

○ .....*Atatürk'*
ün...

.....*Edirne'*
nin...

Rakamların satır sonuna gelmesi durumunda da
yalnız kesme işareti kullanılır:

.....*1996'*
da...

7-BİRLEŞİK KELİMELERİN YAZIMI

- Dilimizde yeni bir kavramı karşılamak için bir veya daha çok kelimenin bir araya gelerek oluşturdukları sözlere *birleşik kelime* denir.
- Birleşik kelimeler, yazılış bakımından bitişik yazılanlar ve ayrı yazılanlar olmak üzere ikiye ayrılır. Bitişik yazılan birleşik kelimelere *bitişik kelime* adı verilir.

1) BİTİŞİK YAZILAN BİRLEŞİK KELİMELER

- Birleşik kelimeler aşağıdaki durumlarda bitişik kelime olurlar ve bi-tişik yazılırlar.
- a) Ses düşmesine ve türemesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır:
- **Ör:** *kaynana* (< *kayın ana*), *kaynata* (< *kayın ata*), *nasıl* (< *ne asıl*), *niçin* (< *ne için*), *pazartesi* (< *pazar ertesi*), *sütlaç* (< *sütlü aşı*), *birbiri* (< *biri biri*).

- **b)** Dilimize Arapçadan girmiş *azil* (< *azl*), *emir* (< *emr*), *hüküm* (< *hükm*), *kayıp* (< *gayb*), *keşif* (< *keşf*), *küfür* (< *küfr*), *nakil* (< *nakl*) gibi birtakım kelimeler *etmek*, *edilmek*, *olmak*, *olunmak*, *eylemek* yardımcı fiilleriyle birleşirken asıllarına uyararak ikinci hecedeki ünlülerini düşü-rürler. Bu gibi kelimelerle yapılan birleşik fiiller bitişik yazılır.
- **Ör:** *azletmek*, *emretmek*, *hükmetmek*, *kaybolmak*, *kayde-dilmek*, *keşfedilmek*, *küfretmek*, *nakletmek*, *neşretmek*, *sabretmek*, *seyretmek*, *şükreylemek*, *zikretmek*.
- **c)** Dilimize Arapçadan girmiş *af* (< *afv*), *his* (< *hiss*), *ret* (< *redd*), *zan* (< *zann*) gibi birtakım kelimeler *etmek*, *edilmek*, *olmak*, *olunmak*, *eylemek* yardımcı fiilleriyle birleşirken sondaki sesler, asılla-rına uyararak veya asıllarının etkisinde kalarak çift sese dönüşür. Bu tür birleşik fiiller bitişik yazılır.
- **Ör:** *affetmek*, *affolunmak*, *halletmek*, *hissetmek*, *hissedilmek*, *reddeylemek*, *reddolunmak*, *zannetmek*.

○ d) Birleşme sırasında her iki ögesi de benzetme yoluyla anlam değişmesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır.

○ **Ör:** *aslanagzı* (bitki), *keçiboynuzu* (bitki), *altınbaş* (kavun), *kamçıkuyruk* (koyun), *kamışkulak* (at), *karabaş*, *karagöz* (balık), *yeşilbaş* (ördek), *itdirseği* (arpacık), *karata-ban* (hastalık), *kargaburnu* (alet), *kedigözü* (lamba), *balıksırtı* (desen), *hanımgöbeği* (tatlı), *ka-dınbudu* (köfte), *kedidili* (bisküvi), *tavukgöğsü* (tatlı), *bülbülyuvası* (tatlı), *beştaş* (oyun), *karadul* (örümcek),

○ e) Somut olarak yer bildirmeyen *üst* ve *üzeri* sözlerinin sona getirilmesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır.

○ **Ör:** *akşamüstü*, *akşamüzeri*, *ayaküstü*, *ayaküzeri*, *bayramüstü*, *gerçeküstü*, *ikindiüstü*, *olağanüstü*, *öğleüstü*, *öğleüzeri*, *suçüstü*, *yüzüstü*.

- f) *Biraz, birazı, birkaç, birkaçı, birtakım, birçok, birçoğu, hiçbir, hiç-biri, herhangi* belirsizlik sıfat ve zamirleri de gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır.
- g) *Hane* kelimesiyle Farsça kurala göre oluşturulan birleşik kelime-ler bitişik yazılır: *çayhane, dersane, kahvehane, süthane, yatakhane, yazıhane, yemekhane*
- h) *Zade, name perver* ve *perest* kelimeleriyle Farsça kurala göre oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılır.
Ör: *amcazade, dayızade, teyzezade; beyanname, kanunname, se-yahatname, siyasetname; misafirper-ver, vatanperver; ateşperest, hayalperest, menfaatperest.*
- ı) Farsça kurala göre oluşturulan isim ve sıfat tamlamaları ile ka-lıplaşmış diğer ibareler bitişik yazılır.
Ör: *cürmümeşhut, ehli-beyt, ehvenişer, gayriciddî, gayrimenkul, gayrimeşru, hüsnükuruntu, hüsnüniyet, suiistimal, suikast, hamdüsenâ, meddücezir, tarumar; âlicenap, mevlithan; anbean, keşmekeş, özbeöz, yüzbeyüz; pürhiddet, pürmelal.*
- Arapça kurala göre oluşturulan tamlamalar ve kalıplaşmış diğer ibareler bitişik yazılır.
Ör: *dârülaceze, fevkalade, hıfzıssıhha, şey-hülislam, aleykümselam, bismillah, inşallah, maşallah, velhâsıl.*

2) AYRI YAZILAN BİRLEŞİK KELİMELELER

- İki veya daha çok kelime birleşme sırasında ses düşmesi, ses türemesi ve anlam kayması gibi durumlar oluşmamışsa bu tür birleşik kelimeler ayrı yazılır.
- **Ör:** arz etmek, ilan etmek, kul olmak, söz konusu, yıl sonu, ardıç kuşu vb.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

- Noktalama işaretleri, duygu ve düşüncelerimizi daha açık bir şekilde dile getirmeye, cümlenin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemeye, okuma ve anlamayı kolaylaştırmaya, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmeye yardımcı olan işaretlerdir.
- **Virgül: Anlam karışıklığını önlemek için kullanılır:**
- Genç, adamın yanından hızla uzaklaştı.
- Genç adamın yanından hızla uzaklaştı.

A) NOKTA (.)

- Cümle sonlarında kullanılır.
Ör: *Akıl yaşta değil baştadır.*
- Kısaltmaların sonuna nokta konur.
Ör: *Dr. (doktor); bkz. (bakınız); Alb.(albay) Prof. (profesör); vb.*
- Bununla birlikte çok tanınan isimlerin büyük harf kullanılarak yapılan kısaltmalarında günümüzde nokta kullanılmamaktadır:
Ör: *TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi), SB (Sağlık Bakanlığı), PTT (Posta, Telgraf, Telefon) vb.*
- Rakamların sonuna nokta konulması hâlinde “inci, incî” anlamı kazandırır.
Ör: *Annem 7. Caddede oturmaktadır.*

B) VIRGÜL (,)

- Cümlede sıralanan isim, sıfat, zarf, zamir, fiil ve zarflar arasında virgül kullanılır:
Ör: *Bunun gibi her şey, kin, nefret, muhalefet, bize hep insanlardan, hep toplumdan gelmiyor mu?*
- Cümlede özne olan kelime, kendisinden sonra gelen sözlerle karışabilecekse, öznenin sonra virgül konulur:
Ör: *O, tarihin seyrini değiştiren adamdı.*
- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına virgül konulur:
Ör: *Meyve tabağında elma, muz, armut ve çilek vardı. Evde, okulda, yollarda, her yerde yalnızca seni düşünüyorum.*
- Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimelerin arasına virgül konur:
Ör: *“Akşam, yine akşam, yine akşam,*

C) SORU İŞARETİ (?)

- Soru bildiren cümlelerden ve kelimelerden sonra soru işareti konur:

Ör: *Aile hekimliği uygulaması bütün yurda yayılacak mı?*

Reşat Nuri Güntekin'in Çalığı adlı romanını okudunuz mu?

- Verilen bilgilerin kesin olarak doğruluğundan emin olunmadığı durumlarda soru işareti kullanılır.

Ör: *Ahmet Yesevî (? — 1166), Türkistan bölgesinde yaşamıştır.*

Divan şairimiz Fuzuli (1480?-1556), İstanbul'a hiç gelmemiştir.

D) ÜNLEM İŞARETİ (!)

- Heyecan, şaşkınlık, korku, acıma, kızgınlık gibi duyguları anlatan kelime veya cümlelerden sonra kullanılan işarete ünlem denir.

Ör: Aman Allah'ım, manzara ne güzel!
Aaa! Sen artık çok oluyorsun.

- Heyecanlı seslenişlerden, emir ve hitaplardan sonra ünlem işareti konur:

Ör: *Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, İleri!*

E) TIRNAK İŞARETİ (" ")

- Bir metnin içerisinde başkasından aktarılan yazıların, sözlerin başına ve sonuna tırnak işareti konur.

Ör: *Tilkiye "tavuk kebabı yer misin?" demişler: "Adamın güleceğini getiriyorsunuz" demiş.*

Önemi belirtmek istenen kelimelerin başında ve sonunda tırnak işareti kullanılır.

Ör: *"Elverir ki bir gün bana derinden Tâ derinden bir gün bana "gel" desin."*

F) PARANTEZ İŞARETİ (...)

- Bir kelime ya da cümleden sonra yapılan açıklamalar parantez içine alınır.

Ör: *Halikarnas Balıkçısı (Cevat Şakir Kabaağaçlı) en güzel eserlerini Bodrum'da yazmıştır.*

- Eş anlamlı kelimeler, eş değerdeki tarihler ve rakamlar parantez içinde kullanılır.

Ör: *İnsan ikrarından (sözünden), hayvan yularından tutulur.*

G) KESME İŞARETİ (')

- Özel isimlerin sonuna gelen ve bazen ayrı yazılması gereken ekleri ayıran virgüle kesme işareti denir.

Ör: *İstanbul'un orta yeri sinema*

TBMM'ye gideceğim.

TÖMER'de yeni göreve başladım.

- **Not:** Kurum ve kuruluş adlarına getirilen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılmaz.

Ör: *Sağlık Bakanlığına uğradım.*

Türkiye Büyük Millet Meclisinden ayrılıp buraya geldim.

KAYBEDİLENLER

- *Bir gün insan **virgülü** kaybetti; o zaman zor cümlelerden korkar oldu ve basit ifadeler kullanmaya başladı. Cümleleri basitleştikçe, düşünceleri de basitleşti.*
- *Bir başka gün ise **ünlem işareti** kaybetti. Alçak bir sesle ve ses tonunu değiştirmeden konuşmaya başladı. Artık ne bir şeye kızıyor ne de bir şeye sevinebiliyordu. Üstelik hiçbir şey, onda en ufak bir heyecan uyandırmıyordu.*
- *Bir süre sonra **soru işareti** kaybetti ve soru sormaz oldu. Hiçbir şey, ama hiçbir şey onu ilgilendirmiyordu... Ne kâinat ne dünya ne de kendisi umurundaydı.*
- *Birkaç sene sonra **iki nokta üst üste işareti** de kaybetti ve davranışlarının sebeplerini başkalarına açıklamaktan vazgeçti.*
- *Ömrünün sonuna doğru elinde yalnız **tırnak işareti** kalmıştı. Kendine özgü
tek düşüncesi yoktu, yalnız başkalarının düşüncelerini tekrarlıyordu.*
- *Son **noktaya** geldiğinde ise, düşünmeyi ve okumayı unutmuş vaziyeteydi.*

KISALTMALAR

- Bir kelime, terim veya özel adın, içindeki harflerinden biri veya birkaçı ile daha kısa ifade edilmesidir.

Ör: *PTT, TBMM, TÖMER, THY, SB*

- **Not:** Kısaltmaya gelen ekler, kısaltmayı oluşturan harflerin telaffuzuna göre şekillenir:

Ör: TBMM'ne(Yanlış)

TBMM'ye veya TBMM'nin (Doğru)

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Cümlenin doğru anlaşılmasını engelleyen her türlü söyleyiş anlatım bozukluğu olarak karşımıza çıkar. Söz konusu bir ek eksikliği, yanlış bir kelimenin ve ekin kullanılması; bir ekin ve kelimenin cümlede yanlış yerde kullanılması anlatım bozukluğu olarak karşımıza çıkar.

Bir sonraki bölümde bu konuyu daha detaylıca ele alacağız.

Ör: *Masa eski örtüsü (Yanlış) (Sıralama yanlışı)*
Eski masa örtüsü (Doğru)

Devlet Eski Bakanı (Yanlış) (Sıralama yanlışı)
Eski Devlet Bakanı (Doğru)

*Arkadaşlarım birden bire işi **alaya** dökerek benimle
alaya başladılar.*
(Tekrar sıklığı)

*Sağlık Bakanlığındaki işlerle karşılaştırmak **olası** değildir. (Yanlış kelime kullanımı)*

*Sağlık Bakanlığındaki işlerle karşılaştırmak **m¼mk¼n** değildir. (Doğru)*

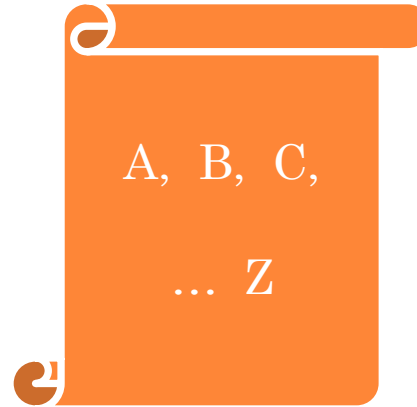
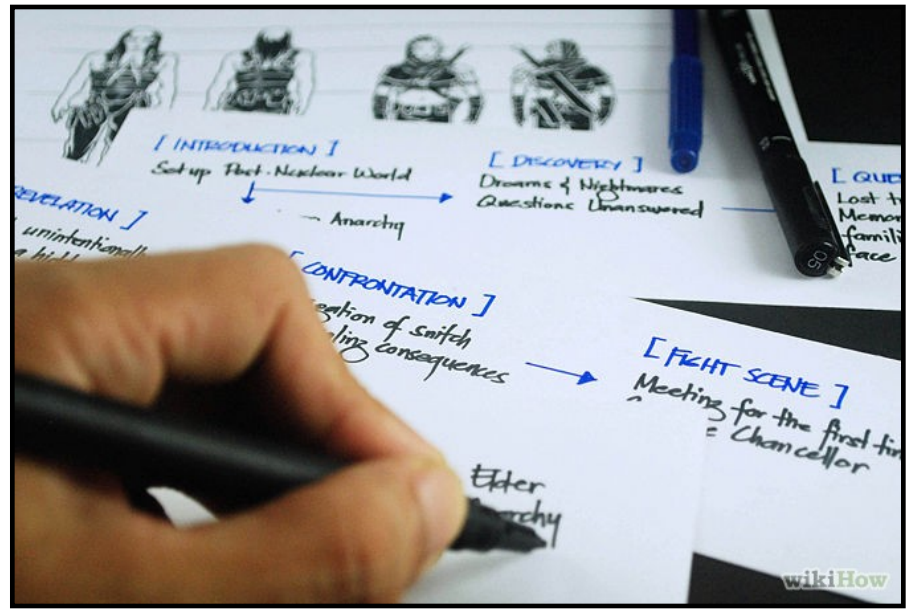
Bizim takım beş yenilgi aldı. (Aykırı yardımcı fiil kullanımı)

Bizim takım beş kez yenildi. (Doğru)

*L¼tfen **bekleme yapmayın!** (Yanlış)*

L¼tfen beklemeyiniz! (Doğru)

II. BÖLÜM ANLATIM BOZUKLUKLARI VE GRAMER HATALARI

Anlatım Bozukluğu-I

Anlamla İlgili Anlatım Bozuklukları

(Sözcük Düzeyinde Anlatım Bozukluğu)

Gereksiz Sözcük ve Ek Kullanımı : Bir cümlede yeterli sayıda sözcük kullanılması gerekmektedir. Diğer bir deyişle gereksiz sözcükler olmamalıdır. Çünkü, gereksiz sözcük kullanımı cümlenin duruluğunu bozar ve anlatım bozukluğu meydana getirir. Bu anlatım bozuklukları şu şekillerde olabilir :

Örnekler:

Atatürk'ün yaptığı yenilikçi devrimler, sosyal ve siyasal yaşamımızı kökünden değiştirmiştir.

Atatürk'ün yaptığı devrimler, sosyal ve siyasal yaşamımızı kökünden değiştirmiştir.

Yatmadan önce dişlerini fırçalamayı unutma.

Yatmadan dişlerini fırçalamayı unutma.

Giyimlerinde, konuşmalarında ve davranış biçimlerinde bir gariplik yoktu.

Giyimlerinde, konuşmalarında ve davranışlarında bir gariplik yoktu.

Yardımcı Eylemlerin Gereksiz Kullanılması :

“Et, ol” yardımcı eylemlerinin yerini ad ve ad soylu sözcüklere gelen herhangi bir yapım eki tutuyorsa, ya da bunlar cümleden çıkarıldığında, bir anlam değişimi veya daralması olmuyorsa, yardımcı eylemlerin kullanılması gereksizdir.

Örnekler:

Kendine iyi bakmadığı için sık sık hasta oluyor.

Kendine iyi bakmadığı için sık sık hastalanıyor.

Doktorun bütün hastalarını iyi ettiğini duydum.

Doktorun bütün hastalarını iyileştirdiğini duydum.

Bu işin en kısa sürede biteceğini umut ediyordum.

Bu işin en kısa sürede biteceğini umuyorum.

Gereksiz Ek Kullanımı :

Örnek :

İhaleye birçok yerli ve yabancı firmalar katılmıştı.

İhaleye birçok yerli ve yabancı firma katılmıştı.

Bu bestesi onun en tanınmış eseridir.

Bu beste onun en tanınmış eseridir.

Babamın başı ağrıdığında aspirin içerdi.

Babam başı ağrıdığında aspirin içerdi.

Yanlış Anlamda Kullanılan Sözcükler : Kimi sözcükler aynı kökten türediği için yazılış ve okunuş olarak birbirine benzer; ancak bunların anlamları farklıdır. Bu sözcükler karıştırılıp birbirinin yerine kullanılırsa, anlatım bozuklukları ortaya çıkar. Ayrıca kimi durumlarda cümlenin anlamıyla, o cümlenin içinde yer alan bir sözcük anlamaca uyuşmaz, çelişir. Sözcük yanlış anlamda kullanıldığı için de anlatım bozukluğu ortaya çıkar.

Örnek :

Güzelliğinin farkında olduğunu belirten davranışlar sergiliyordu.

Güzelliğinin farkında olduğunu gösteren davranışlar sergiliyordu.

Bu kadar çekimser olmana gerek yok; aralarına katıl, girişken ol.

Bu kadar çekingen olmana gerek yok; aralarına katıl, girişken ol.

Kimi uyarıcı ilaçlar, sporculara yarardan çok zarar sağlamaktadır.

Kimi uyarıcı ilaçlar, sporculara yarardan çok zarar vermektedir.

Yanlış Yerde Kullanılan Sözcükler : Bir cümlede her sözcüğün yerli yerinde, başka bir deyişle her sözcüğün kullanılması gereken yerde olması gerekir. Cümle içindeki bir tek sözcüğün bile yerini değiştirmek farklı anlamlar, farklı yorumlar ve yargılar oluşturur. Kimi zaman da mantıksal tutarsızlıklara yol açar.

Örnek :

Ekonomik ve sosyal yönden geri kalmış ülkemizin belli bölgelerine kalkınmada öncelik tanınacak.

Ülkemizin ekonomik ve sosyal yönden geri kalmış belli bölgelerine kalkınmada öncelik tanınacak.

Ankara'da Kızılay'ın yapılan yeni binası görkemli olacak.

Kızılay'ın Ankara'da yapılan yeni binası görkemli olacak.

Okulu bitirince doktor olarak doğduğu kasabada çalışmaya başladı.

Okulu bitirince doğduğu kasabada doktor olarak çalışmaya başladı.

Anlamca Çelişen Sözcükler : Anlamca, cümlelerin yargısıyla uyuşmayan, cümlede iletilen yargıyla çelişen ya da karşıtlık yaratan sözlerin bir arada kullanılması önemli bir anlatım kusurudur. Cümlelerin anlamında çelişki, genellikle “kesinlik” ve “olabilirlik” anlamı taşıyan sözlerin bir arada kullanılmasından kaynaklanır.

Örnek :

Kapının önünde **tamı tamına** üç beş nöbetçi vardı.

Kapının önünde **üç beş** nöbetçi vardı.

Eminim ki bunca gürültü patırtı en çok onu üzmüş olsa gerek.

Bunca gürültü patırtı en çok onu üzmüş **olsa gerek**.

Kuşkusuz bütün çalışmalarının ödülünü sonunda **belki** alacaksın.

Kuşkusuz bütün çalışmalarının ödülünü sonunda alacaksın.

Deyim ve Atasözü Yanlışları :

Deyim ve atasözleriyle ilgili iki tür yanlışlık yapılabilir:

§ Deyimler ve atasözleri, kalıplaşmış söz gruplarıdır. Bu kalıpların bozulması ve bir sözün yerine eş anlamlısının getirilmesi anlatım bozukluğu yaratır.

§ Bir deyimden ilettiği anlamla, cümlenin taşıdığı anlam arasında bir uyumsuzluğun olması anlatım bozukluğuna neden olur.

Örnek :

Bir koyundan iki deri çıkmaz.

Bir koyundan iki post çıkmaz.

Haydi bakalım seç pirincin taşını.

Haydi bakalım ayıkla pirincin taşını.

Tüm itirazlara göz yummuştu.

Tüm itirazlara kulak tıkamıştı.

Mantısal Tutarsızlık : Bir cümlede, iletilmek istenen anlamın eksiksiz olabilmesi için düşünce ve mantık son derece önemlidir. İyi bir anlatımda sağlam bir düşünme ve mantık yürütme temel koşuldur. Mantıksal hataları ve tutarsızlıkları içeren cümleler, dil bilgisi kurallarına uygun olsalar bile anlamı ve yargıyı eksiksiz iletmezler. Bu tür yanlışlar genellikle dikkatsizlik sonucu ortaya çıkar.

Örnek:

Önümüzdeki haftanın önemli programlarından bazılarını sizlere **hatırlatmaya** çalıştık.

Önümüzdeki haftanın önemli programlarından bazılarını sizlere **tanıtmaya** çalıştık.

Önlem alınmazsa bu hastalık **ölüme**, hatta **kısmi felce** neden olabilir.

Önlem alınmazsa bu hastalık **kısmi felce**, hatta **ölüme** neden olabilir.

Son turda atlet, **arkasındaki** yarışçıyı bir hamlede geçti.
Son turda atlet, **önündeki** yarışçıyı bir hamlede geçti.

Karşılaştırma Yanlışları : Kimi durumlarda varlıklar, nesnelere ve kavramlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları göstermek için yapılan karşılaştırmalar ya ikili bir anlam, iki farklı yorum yaratır ya da mantığa uymaz. Böyle durumlarda cümlede anlatım bozukluğu ortaya çıkar.

Örnek :

Kardeşim annemi babamdan çok sever.

Sen futboldan benden daha çok hoşlanırsın.

Sırma gibi siyah saçlarını toplayıp topuz yaptı.

Anlatım Bozukluğu-II

Dil Bilgisi İle İlgili Anlatım Bozuklukları (Cümle Düzeyinde Anlatım Bozukluğu)

Yüklem Yanlışları :

Yüklem Eksikliği :

İki farklı yargının tek eylemsiye veya tek yükleme bağlanması, çoğu kez yargılardan birinin eylemsiyle ya da yüklemle uyumsuzluğuna neden olur ve bu durum anlatım bozukluğu yaratır. Bu durumda her farklı yargıyı ayrı bir yan cümleye ya da yükleme bağlamak anlatım bozukluğunu ortadan kaldırır.

Örnek :

Çok az veya hiç çalışmadan sınava girdiler.

İş konusunda ben onu, o da beni etkilemek istemez.

İş konusunda ben onu etkilemek istemem, o da beni etkilemek istemez.

Hava açık; ama sıcak değildi.

Hava açıktı; ama sıcak değildi.

Yüklem Uyuşmazlığı : Sıralı cümlelerde yüklemelerin kip ve kişi ekleri yönünden uyumlu olmaları gerekir. Bu eklerin uyumsuzluğu anlatım bozukluğu yaratır.

Örnek : Sabahları bana uğrar, okula birlikte giderdik.
Sabahları bana uğrardı, okula birlikte giderdik.
Badana boya bitmiş, evi yerleştirecektik.
Badana boya bitmişti, evi yerleştirecektik.

Bu konuda seyircilerle biz eleştirmenler bir kez daha ters düştü sanırım.
Bu konuda seyircilerle biz eleştirmenler bir kez daha ters düştük sanırım.

Birleşik cümlelerde, yan cümlenin yüklem çatısıyla temel cümlenin yüklem çatısı, etkenlik ve edilgenlik yönünden uyumlu olmalıdır. Birinin çatısıyla temel cümlenin yüklem çatısı, etkenlik ve edilgenlik yönünden uyumlu olmalıdır. Birinin çatısı etkenken diğerinin edilgen olması, çatı uyumsuzluğuyla ilgili anlatım bozukluğu oluşturur. Sıralı cümlelerde yer alan yüklemelerin de çatılarının etkenlik edilgenlik yönünden uyumlu olması gerekir.

Örnek :

Toplantıda hep aynı konu tartışılıyor, saatlerce aynı şeyler **konuşuyordu**.
Toplantıda hep aynı konu tartışılıyor, saatlerce aynı şeyler **konuşuluyordu**.
Midesinden şikayeti olanlara fazla kızartma **yememesini** tavsiye ediyorlar.
Midesinden şikayeti olanlara fazla kızartma **yememelerini** tavsiye ediyorlar.

Nesne Yanlışları :

Nesne-Yüklem Uyuşmazlığı : Bu uyuşmazlık, bileşik cümlelerde nesnenin, ilk cümlenin yüklemine uymamasından kaynaklanır. Bu bozukluk ikinci cümleye dolaylı tümleç, edat tümleci veya nesne eklenerek giderilebilir.

Örnek :

Beni hiçbir zaman unutmadı, her zaman mektup yazdı.

Beni hiçbir zaman unutmadı, her zaman **bana** mektup yazdı.

Çocuğun gözlerindeki yaşı silip, yerine oturttu.

Çocuğun gözlerindeki yaşı silip, **çocuğu** yerine oturttu.

Nesnelerin Yapısal Uyuşmazlığı : Bir cümlede aynı eklerle türetilen birden çok eylemsi, nesne görevinde kullanılabilir. Bu nesnelerin ekleri farklı kullanılmışsa bunlar arasında yapısal uyumsuzluk oluşur ve bu uyumsuzluk anlatım bozukluğu yaratır.

Örnek :

Seni anladığımı ve **onaylayışımı** gözden kaçırmazdın sanmıştım.

Seni anladığımı ve **onayladığımı** gözden kaçırmazdın sanmıştım.

Ne gelişini ne de **gittiğini** gördüm.

Ne gelişini ne de **gidişini** gördüm.

Özne Yanlışları :

Sıralı ve bağlı bileşik cümlelerde ortak olarak kullanılan öznenin bütün yüklemelere uyması gerekir. Özne, bu eylemlerden birine uymazsa cümlede özne yüklem uyuşmazlığı ortaya çıkar. Bu tür anlatım bozuklukları, her farklı yargıya ayrı bir özne kullanılmasıyla giderilebilir. Ayrıca özneyle yüklem arasında, kişi yönünden ve tekillik çoğulluk yönünden bir uygunluk da olmalıdır.

Örnek :

Kitaptaki yanlışlar düzeltilecek ve ikinci baskıya girecek.

Kitaptaki yanlışlar düzeltilecek ve **kitap** ikinci baskıya girecek.

O resimlerinde pastel renkleri kullanmış, bu nedenle çok çabuk satılmış.

O resimlerinde pastel renkleri kullanmış, bu nedenle **resimleri** çok çabuk satılmış.

Tümleç Yanlışları :

Zarf Tümleci-Yüklem Yanlışları :

Bileşik cümlelerde, zarf tümleci ortak olmadığı halde, bütün yüklemeler için ortak öğe kabul edilirse, anlatım bozukluğu ortaya çıkar. Bu anlatım bozukluğu, ikinci cümleye bir zarf tümleci ilavesiyle giderilebilir. Bu nedenle bu anlatım bozukluğunun diğer adı, zarf tümleci eksikliğidir.

Örnek :

Her zaman senin yanındayım, seni yalnız bırakmayacağım.

Her zaman senin yanındayım, **hiçbir zaman** seni yalnız bırakmayacağım.

Hiçbir zaman kendini düşünmedi, ailesinin mutluluğu için çalıştı.

Hiçbir zaman kendini düşünmedi, **her zaman** ailesinin mutluluğu için çalıştı.

Edat Tümlenci-Yüklem Yanlışları :

Bileşik cümlelerde, edat tümlenci durumundaki öğe, ortak olmadığı halde ortak kabul edilirse anlatım bozukluğu meydana gelir. Bu uyuşmazlık ikinci cümleye uygun bir tümlençya da nesne eklenerek giderilebilir. Aynı şekilde bir dolaylı tümlenç, nesne yada öznenin yüklemle uyum sağlamayış nedeni bir edat tümlenci eksikliği olabilir.

Örnek :

Akşamları kitapçya uğrar, saatlerce sohbet ederdi.

Akşamları kitapçya uğrar, saatlerce **onunla** sohbet ederdi.

Arkadaşımın babası geldi, bir süre sohbet ettik.

Arkadaşımın babası geldi, bir süre **onunla** sohbet ettik.

Dolaylı Tümlenç-Yüklem Yanlışları :

Bileşik cümlelerde ortak olarak kullanılan dolaylı tümlenin, ilk cümlenin yüklemine uyarken ikinci cümlenin yüklemine uymadığı görülebilir. Böylece tümlenç-yüklem uyuşmazlığı ile ilgili anlatım bozukluğu ortaya çıkar.

Örnek :

Kadına her fırsatta bağırıyor, sürekli aşağılıyordu.

Kadına her fırsatta bağırıyor, **kadını** sürekli aşağılıyordu.

Sana her konuda güveniyor ve yardım bekliyoruz.

Sana her konuda güveniyor ve **senden** yardım bekliyoruz.

Tamlama Yanlışları :

İsim Tamlaması Yanlışları :

Bir ad tamlamasında;

§ Tamlayan ya da tamlanan sözcüklerden birinin eksikliği,

§ Tamlayan veya tamlanan eklerinden birinin kullanılmaması dolayısıyla tamlayan eksikliğinin anlam belirsizliği yaratması, ad tamlamasına ilişkin belli başlı yanlışlıklardır.

Örnek :

Onun böyle işlerle uğraşmaya ne vakti vardı ne de zamanıdır.

Onun böyle işlerle uğraşmaya ne vakti vardı ne de **bunun** zamanıdır.

Sıfat Tamlaması Yanlışları :

Sıfat tamlamasına ilişkin yanlışlıklar şu şekilde oluşabilir;

§ “Bir” den büyük sayı sıfatlarıyla kurulan sıfat tamlamalarında adın çoğul eki alması yanlışlık yaratır. Bu tür sıfat tamlamalarında adın tekil kullanılması gerekir.

Örnek:

Toplantıda üç ya da daha çok konuşmacılar söz alacakmış.

Toplantıda üç ya da daha çok konuşmacı söz alacakmış.

Dışarıda iki insanlar seni soruyordu.

Dışarıda iki insan seni soruyordu.

§ “Birçok, biraz, herhangi, birkaç, hiçbir, her” gibi belgisiz sıfatların tamlayan olduğu sıfat tamlamalarında, adın tekil kullanılması gerekir.

Örnek:

İhaleye birçok yerli ve yabancı firmalar katıldı.

İhaleye birçok yerli ve yabancı firma katıldı.

Hiçbir anne ve babaların buna itiraz edeceğini sanmam.

Hiçbir anne ve babanın buna itiraz edeceğini sanmam.

§ “Her” belgisiz sıfatının tamlayan olduğu sıfat tamlamalarında, yüklem olumsuz olması anlatım bozukluğu yaratır.

Örnek :

Bu mevsimde her çeşit kuş avlanmayacaktır.

Bu mevsimde **hiçbir** çeşit kuş avlanmayacaktır.

Bu tarihlerde her grup sınavlarını aksatmayacak.

Bu tarihlerde **hiçbir** grup sınavlarını aksatmayacak.

Noktalama Yanlışları :

Noktalama işaretlerinin eksik ya da yanlış yerde kullanılması; cümleleri bir anlam belirsizliğine sürükleyebileceği gibi cümleden birden fazla anlam çıkmasına da yol açabilir. Bu nedenle noktalama işaretlerinin anlama etkileri ve kullanıldığı yerler iyi bilinmelidir. Yanlış kullanımlar ortaya çıkarsa amaçlanan anlama ulaşmak mümkün olmaz. Bu durumlar da cümlede bir anlatım bozukluğu yaratır

Örnek :

Yabancı dükkandı eşyaları beğenmedi.

Yabancı, dükkandı eşyaları beğenmedi.

Bebekler için, ağlamak, açlık ve korku gibi durumların en doğal ve tek anlatım biçimidir.

Bebekler için ağlamak, açlık ve korku gibi durumların en doğal ve tek anlatım biçimidir.

Kadın şoförü şöyle bir süzdü.

Kadın, şoförü şöyle bir süzdü.

Yapıları Yanlış Olan Sözcükler:

Kimi zaman yapım eklerinin sözcüklere, kurallara uygun olarak seçilmemesinden dolayı, kimi zaman da eklerin yanlış seçilmesi nedeniyle sözcüklerin yapıları bozuk olur. Yanlış yapılandırılmış sözcükler, dil bilgisi kurallarına uymaz ve anlatım bozukluğu yaratır.

Örnek :

Çocuğu iyi bir doktora **bakıtmak** gerekiyor.

Çocuğu iyi bir doktora **baktırmak** gerekiyor.

Alıkoyulan paketleri yarın postaya verelim.

Alıkonulan paketleri yarın postaya verelim.

Bu eşyaları **pahalılaşmak** müşteri kaybına yol açar.

Bu eşyaları **pahalılaştırmak** müşteri kaybına yol açar.

Yanlış Ek Kullanımı :

Bir sözcüğe, gelmesi gereken ekin dışında yanlış bir ekin getirilmesi de kimi zaman anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek :

Sorun arkadaşlarımızın bizi bu konuda iyi aydınlatmamış **olduğundan** kaynaklanıyor.

Sorun arkadaşlarımızın bizi bu konuda iyi aydınlatmamış **olmasından** kaynaklanıyor.

Okuduklarını ezberlemek değil, tartışarak **özümlemesine** sağlamak gerekir.

Okuduklarını ezberlemek değil, tartışarak **özümlemesini** sağlamak gerekir.

Her ne kadar şehir dışına taşınmışsak bile beklenen rahatlığa **kavuşulmamıştır**.

Her ne kadar şehir dışına taşınmışsak bile beklenen rahatlığa kavuşamadık.

III. BÖLÜM

ROMAN VE ÖYKÜ

YAZIM

TEKNİKLERİ

What do you say?

READ the following reactions to Tony Bullimore's beliefs ...

I have an Indian friend. She has such interesting beliefs and the food she eats is cool ...!

Don't black people and people of other cultures feel like us too?

I never know how to react to people of other races. I'm always scared that I'll offend them in some way ...

Imagine if you were of another culture?

You're right! He is a good man. Black and white people can be friends. They don't have to fight each other....

Ag no, man! How can he make friends with black people!

Don't be a racist. People are the same. It doesn't matter what the colour of their skin is.

ÖYKÜ NASIL YAZILIR?

Birazdan okuyacağınız makale öykü yazmak konusunda istekli ve girişken olsun-olmasın herkesin yararlanabileceği bir içeriğe sahiptir. Öykü yazmaya (ve hatta okumaya) başlamadan önce okunmuş olması yazar ve okuyucuya doğru anlamda rehberlik edecek ve yazma/okuma deneyimini daha faydalı kılacak niteliktedir.

Öykü Mü, Hikâye Mi, Yoksa Roman Mı?

Öykünün nasıl yazıldığını konuşmadan önce öyküyü kısaca tanıtarak başlayalım. Öykü (İngilizce adıyla Short Story) 17. Yüzyıldan bu yana gelen hikâye anlatıcılığının yazıya dökülmüş halidir. Bir olay veya durum öykülendirme (story telling) adı verilen metotla – yani olay veya durumun karakterler üzerinden anlatılmasıyla okuyucuya aktarılır. İkisi de öykülendirme metoduna dayanıyor olsa da öykü ve roman farklı türlerdir. Sanıldığı gibi aksine bu farkı yaratan en belirleyici özellik uzunluk farkı değil, anlatılan hikâye sayısıdır. **Romanda** birden fazla hikâye anlatılırken, öykü tek bir hikâyeyi anlatmayı amaçlar. Örneğin üç yüz sayfa uzunluğunda ama tek bir hikâyeyi anlatan öykü görmek nadir de olsa muhtemeldir. Diğer bir yandan öykü bir edebi türdür ve hikâyeye ile aynı şey değildir. Diğer bir deyişle hikâyeye öykünün içeriğidir (Gülsoy, 2009). Aynı hikâye sözlü anlatıldığı takdirde öykü olmaktan çıkar. Fakat edebiyat kuramcıları diğer birçok kavram ve kural konusunda ayrıştığı gibi öykü ve roman ve hikâyenin tanımı ve sınırları konusunda da ayrışır. Yukarıda belirttiğim ayrımlara katılmayan edebiyat kuramcılarında rastlamak da mümkündür.

Yazar Mı Okuyucu Mu Yoksa Her İkisi Birden Mi?

Çoğu yazar ve edebiyat sevdalısı iyi bir okuyucu olmadan yazar olunmayacağını savunur. Bu görüşe karşı çıkan, bir anlamda post modern yazarlar da mevcuttur. Bu kişiler yazarın daha önce yazılmış eserleri çok iyi ve çok sayıda okumuş olmasının yaratıcılığı kısıtlayacağını ve üretilecek olan eserleri yönlendireceğini söyler. Bu tartışmanın haklı ve haksız tarafı yoktur. Bu noktada önemli olan yazarın kendi tarzını tanıması, farkında olması ve kullanmasıdır.

Yaratıcılığın Yaratıcı Yazarlıktaki Rolü

“Yazar olmanın ön şartı çok ve iyi okumak mı?” sorusunun cevabını yaratıcılık kavramında aramalıyız. Yaratıcılığın temelinde birbiriyle ilgisiz görünen iki nesne, durum veya kişinin arasında benzerlik bulabilmek yatar. Örneğin daha önceden bir başkası tarafından yazılmış bir eseri okurken (başka bir zamanda ve başka bir coğrafyada yazılmış dahi olabilir) kendi fikirleriniz arasında benzerlik kurabiliyor ve bunu da yazarak ifade edebiliyorsanız yaratıcı yazar olmuşsunuz demektir.

Yaratıcı Yazarlık Nedir?

Yaratma eyleminin insanlığın başlangıcından bu yana kişilerin kendisini ve dünyayı tanımasında ve algılamasında katalizör görevi gördüğü bilinmektedir (Günel, 2006).

Yaratıcı Yazarlık ise kelime tanımı olarak yaratılan kurgusal bir dünyanın yazıya (ve yazarlığa) aktarılmış hali olarak tanımlanabilir. Bir başka deyişle yaratıcı yazarlık bir sanatsal formdur. Üretilen ve dünyayı (veya yaşamı) taklit eden sanatın yazıya dökülmüş formudur. Bu tanımına göre yaratıcı yazar olabilmek için illa ki öykü yazmak veya öykülendirme metodunu kullanmak şart değildir. Fakat günümüz jargonunda yaratıcı yazarlık deyince akla ilk olarak öykü ardından da roman yazarlığı gelmektedir. Şiir, mani veya herhangi bir türün sınıfına dahil olmayan yazılı sanatsal eserler de yaratıcı yazarlık kapsamında olmaktadır.

Her ne kadar Doğu dünyası çok kıymetli yazarlar yetiştirmiş olsa da Yaratıcı Yazarlık (İngilizce adıyla Creative Writing) batıda doğmuş bir disiplindir (Günel, 2006). Disiplin olarak Yaratıcı Yazarlık'tan kasıt yaratıcı yazarlığı sistematik bir akademik disiplin olarak görmektir (Biricik, 2013). Bu disiplin Türkiye'de yeni yeni tanınmaya başlamış olsa da Yaratıcı Yazarlık konusundaki Türkçe kaynaklar kısıtlıdır (Bolat, 2005).

Öykü Nasıl Yazılır?

Öykü geleneği her ne kadar Türk Edebiyatı'nda olsa da (Güneli, 2006), Yaratıcı Yazarlık Batılı bir disiplin olduğundan (Bolat, 2005) bu konudaki edebiyat kuramları Batılı düşünürlerin sistemine göre kurulmuştur. Aynı şekilde bu sistematik yaklaşım Yaratıcı Yazarlığı duyguların kâğıda yansımaları olarak değil düşüncenin, muhasebenin ve titiz bir çalışmanın ürünü olarak görmektedir. Bu alanın Türkiye'de önemli gelen isimlerinden Semih Gümüş'ün de dediği gibi "Öykü duygularla değil, mantıkla yazılır."

Aynı mantığa göre yaratıcı yazarlıkta ilham gelmesi için günlerce beklemeye gerek yoktur. İlham ancak yaratıcılıkla gelir ve yaratıcılığı tetiklemek için (yukarıdaki yaratıcılık tanımına bakınız lütfen) başka eserleri incelemek faydalı olacaktır. Başka eserler incelendiğinde kişi kendi sahip olduğu potansiyeli benzer ve farklılıklardan yola çıkarak daha rahat açığa çıkarabilir. Yaratmak için zihnimizi fikirlerle beslemek zorundayız ve fikre en rahat ulaşılacak yok okumaktan geçer.

Öykü yazma sürecinin yazar tarafından sancılı geçmemesi için öykünün önceden planlanması gerekir. Fakat yazmak bir serüvendir (Gümüş) ve yazar yazma yolcuğu esnasında planından sapmaktadır. Önemli olan yazarken kaybolduğunda tutunacak dalı bulmaktır. Planın görevi tam olarak budur. Plan bir iskelettir ve karakterler, olay örgüsü, zaman-mekan hakkında yazarı yönlendirir. Bu plan çerçevesinde yazar saptığı patikalardan ana yola ulaşır.

Yazmak için Ortam Yaratmak

Değerli İngiliz yazar Virginia Woolf'un "Kendine Ait Bir Oda" isimli eserinde meşhur bir sözü vardır. Yazmak için yazarın kendine ait bir odasının olmasını söyler. Yazarın bir odası olması elbette ki şart değildir ama yazmak için rahat hissettiği alanı bulması şarttır. Bu alan bir kahve evi, mutfaktaki küçük masa veya pencere önü bir koltuk dahi olabilir.

Roman Yazma Metotları Ve Teknikleri

Roman yazma konusunda bazı incelikler ve ögütler

Çoğu insan yazar olmak için hayal kurar. Bu yüzden saatlerce duvarı seyreder ve çok az satır ve hatta paragraf yazarlar. Bunlardan bazıları romanlarını bitirmek için çok fazla zaman harcarlar. Roman yazmak için metotları bilmeniz gerekir. İşte burada bu metotlardan bazıları var.

- 1- Tema
- 2- Olay Örgüsü
- 3- karakter geliştirme
- 4- Diyalog
- 5- Zaman yönetimi
- 6- Aşamalar
- 7- Romanın bitirilmesi
- 8- Hataları gözden geçirme
- 9- Tekrar gözden geçirmek

Romanınızın Teması

İlk önce ne tip bir eser yazacağınıza karar vermelisiniz: Kurgu, bilim kurgu, Tarihi, korku, ya da sosyal içerikli roman. Bir kere buna karar verdiniz mi, hikaye temasına, planına ve romanınızın bir parçası olacak karakterlere karar vermeniz gerekecektir. Romanınızı kurmak roman yazmanın en önemli parçasıdır. Yarattığınız dünyayı bilmek zorundasınız. Çünkü romanın örgüsü, seçtiğiniz bu dünyada geçer. Eğer bilinen bir şehirde geçmesini istiyorsanız o zaman oranın coğrafya şekillerine, kültürüne, toplumuna, caddelerine, ünlü yerlerine, tarihi önemine aşina olmanız gerekir. Uygun bir olay örgüsünden sonraki işiniz romanı yazmaya başlamaktır.

Romanınızın Karakterleri

Gelelim can alıcı noktaya. Karakterleriniz romanınızın bir parçası olacaklar. Sadece ana karakteri geliştirip diğerlerini görmezlikten gelmemelisiniz. Her karakteri tek tek ele almalı ve üzerinde çalışmalısınız. Romanınızın ana öğeleri olacak iki ya da üç ana karakterden fazlası olmamalıdır. Diğerlerinin basit ayrıntıları olacaktır. Bu ana karakterleri romanınızın başındaki iki üç sahnenin tam ortasına yerleştirmelisiniz.

Romanınızdaki Diyalog

Diyalog roman yazımının en önemli parçalarından biridir. İlk önce hangi anlatımı seçeceğinize karar vermelisiniz: Birinci tekil kişi mi, üçüncü tekil kişi mi? Roman kimin ağzından anlatılacak bu önemlidir.

Mesela: “Karşıya doğru bakıyordum, ansızın bir kurşun geldi ve bacağıma saplandı.” Ya da “ karşıya doğru bakıyordu, ansızın bir kurşun geldi, bacağına saplandı.” ‘Birinci tekil kişi’ nin ağzından yazmayı seçtiğiniz zaman bazı sınırlamalarınız olacaktır.

Ana karakterin bildiğinin dışında başka bir şey bilemezsiniz; çünkü ana karakter anlatıyordur hikayeyi. Temanın her bir köşesini ve açısını keşfedebileceğiniz için ‘üçüncü tekil kişi’ roman yazmak için en iyi yoldur her bir durumu ana karakterden bağımsız olarak kurarak daha iyi sonuçlar elde edebilirsiniz.

Romanda detayların önemi:

Dozajında detay kullanan başarılı çalışmalarda birkaç sayfa atlayarak okursanız bağlantının koptuğunu hissedersiniz. Büyük romancıların romanlarında kullandıkları her ayrıntının her kelimenin bir anlamı vardır ve bu çıkarıldığında bir şeyler eksik kalır. Çok dikkatli okurlar gereksiz yere kullandığınız tek bir cümleyi dahi algılar ve bu sebeple sizi eleştirir.

Sıradan bir durumu romanlaştırabilir miyiz?

Bir örnek oluşturalım:

Bir adam sevgilisiyle birlikte bir iç mimarlık ofisine gider ve yeni aldıkları evin dizayn edilmesini ister.

Bu oldukça sıradan bir olaydır. Peki, bu sıradan olayı romanlaştırabilir miyiz? Bir deneyelim bakalım neler çıkacak:

Karakterlerin isimlerini belirleyelim:

Sevgililerden erkek olanın ismi Furkan, kızınki ise Simge olsun. Mimarımız ise Cem olsun. Mimarın bir sekreteri olduğunu düşünürsek onunda ismi Aycan olsun.

“Furkan ve Simge mimarlık ofisine geldiklerinde Cem onları yıllardır tanışıyormuşçasına büyük bir sevecenlikle karşıladı ve neye gereksinim duyduklarını dinledi. Çözüm önerileri sunarken Furkan bir ara tuvalete gitmek için odadan ayrıldı. Sekreter bu fırsatı kaçırmadı ve ‘sevgilinin seni terk etmesini istemiyorsan hemen buradan ayrıl’ dedi.”

Evet, bu haliyle anlatılanlara baktığımızda sıradanlığı bozan bir şey var. O da sekreterin söyledikleri. Hiçbir iş yerinde bir sekreter müşteriye böyle bir şey söylemez. Bizim hikâyemizde söylüyorsa (ki söylemeli, sıradan bir müşteri ilişkisini anlatmanın okur için ne cazibesi olabilir) bunun bir sebebi olmalı.

Örnek “Olay Örgüsünün” kurulması:

Öyleyse o sebepleri yaratacak bir yapıyla karakterleri oluşturalım:

Cem: Orta yaşlı, karizmatik beyaz saçları olan şık giyimli yakışıklı bir mimar.

Aycan: Fazlasıyla güzel ama serçe parmağını çocukluğundaki bir kazada kaybetmiş olan genç sekreter. Cem’in kadınlara bakış açısındaki acımasızlığı ve kullanma duygusunu bilse de ona karşı saplantılı bir aşkı var.

Furkan: 45 yaşında bir gazeteci. Güçlü siyasi bağlantıları olan önemli bir adam.

Simge: Bir bankanın finans müdürü. İşinin durağanlığından sıkılmış ve hayatında yenilikler arayan bir kadın. 38 yaşında. Sevgilisi Furkan ile birlikte yaşama kararı almasında onu çok sevmesinin ötesinde hayatında bir değişiklik yapma isteğinin baskısı daha ön planda.

Evet, karakterleri belirledikten sonra bu saçma durumu anlamlandırabiliriz. Hatta fazlasıyla saçma olan bu durum bize saçmalığının yüksekliği oranında da bir güç katacaktır çünkü hiç olmayan ve rastlanılmayan bir olayla romanı başlatarak bir anda merak duygusunu yükselteceğiz ve okurların aklında birçok soru belirmesini sağlayarak okuma eylemini sabırsızlıkla sürdürmelerine yol açacağız.

Bu hikâyenin devamı nasıl olur? Şu anda kestirmek güç ancak düşündükçe birçok şey çıkar.

“ Furkan sekreteri ciddiye almaz, ama içine de bir kurt düşer, mimar evlerini harika biçimde yapar fakat bu süreçte Simge ile çok fazla yakınlaşır. Furkan bu yakınlaşmadan normalde rahatsız olmayacakken sekreterin söylemleri sürekli aklına gelir ve aradaki yakınlaşmayı kurcalamaya başlar. Aslında mimar ile ilgili hiçbir hoşlanma duygusu olmayan Simge bu baskılardan sıkılır ve Mimar ile durumu paylaşır, zamanla aralarındaki sohbet evle ilgili dekorasyon konularınının dışına çıkar. Bu sohbetler Mimar ile Simge’yi yaklaştırır.”

Görüldüğü gibi, bunun dışında da çok farklı bir süreç öngörülebilir. Düşündükçe, binbir çeşit yeni kapı ve olay örgüsü senaryosu açılır.

Zaman yönetimi ve Aşamalar

Birkaç saat içinde roman yazmak imkansızdır. Umulandan çok daha fazla zaman alır. Ortalama bir romanın 90,000,000 ile 150,000,000 kelime arasında olduğunu biliyor muydunuz? İşte bu zamanınızı tüketir. Evet, roman yazımı, haftalar, aylar, hatta yıllar alır. Roman yazmak için, yüksek düzeyde zaman yönetimine ihtiyacınız vardır. Romanınızı küçük bölümlere ayırmalısınız, böylece günlük birkaç saatlik çalışma süresinde onları yönetebilirsiniz; günde 5 saat, haftada 30 saat, ayda 120 saat diyelim.

Romana başlamak ve sonuna kadar aşamaları sürdürmek kolay bir iş değildir. Romanı iyice ilerletinceye kadar, ana fikrinize gönderme yaparak ve bağlı kalarak olay örgünüzü sürdürün. Ek temaların sizi şaşırtacağı durumlar olacaktır, ve bu sizin romanınıza derinlik katacaktır, ancak ana temadan uzaklaşmadığınıza emin olmalısınız. Eğer romanınızı nasıl yazacağınızı uygun bir şekilde planlarsanız, bu kontrol altında olacaktır. Anahatlar roman aşamasını sürdürmenize yardımcı olurken hayal gücünüzün tema ve fikirlerinizden uzaklaşmasını önleyecektir.

Sonuçlandırma

“Son” her kitabın ya da romanın büyüğü bir sözcüğüdür. Başından sonuna kadar roman yazımı büyük ölçüde kelimeyi ihtiva eder. Ortalama olarak 90,000,000 ile 150,000,000 kelimeyi içerir, romanın uzunluğuna göre bu değişir. Romanınızın başına bir gün oturup başından sonuna kadar bitiremezsiniz. ‘Çözüm’ bir roman yazımının en önemli parçalarındandır. İşte bu yüzden olay örgülerini bitirirken dikkatli olmalısınız, Çözüm sizin roman yazmadaki yeteneğinizi gösterir. Çözüm başlangıç ve bitiş arasındaki köprüdür. Bazı yazarlar sonu başta yazarak akıllıca bir oyun oynarlar. Sonrada başlangıç ve sonuç arasını istedikleri her şeyle doldururlar. Siz bunu yapmayın.

Hataları gözden geçirmek

Bir romanı hatasız yazmak hiç kimse için mümkün değildir, bu yüzden üzülmeyin. Hataları düzeltmek için en iyi yol, eşinizden ve dostunuzdan bunu yapmasını istemektir. Onlara bunu dikkatlice yapmalarını söyleyin ve hatta dilbilgisi hatalarını da düzeltmelerini isteye bilirsiniz.

Romanınızı Yeniden Gözden Geçirin

Eserinizi gözden geçirmeniz gerekir böylece yayımcıdan geri dönmeyecektir. Evet, okuyucular da romanınızda hataları bulup şikayet edebilirler. Bu sizin kitabınızın satılabilirliğini de etkileyebilir. Romanınızın gözden geçirilmesi için en iyi yol aşağıdakileri takip etmektir.

- Kitabınızın basılı bir kopyasını edinin.
- Hataları not alacağınız bir defter edinin.
- Hataları düzeltirken değişik renkte kalemler kullanın.
- Kitap boyunca kelime kelime, sahne sahne, karakter karakter ilerleyin.
- Lütfen romanınızın mantıksal ve doğru bir şekilde yazılıp yazılmadığını kontrol edin.
- Gereksiz olay örgüsünü, karakteri ve sahneyi romandan atın.
- Tekrar imla ve dilbilgisi kontrolü yapın.
- En sonunda gözden kaçmış hatalardan kaçınmak için romanınızı tekrar gözden geçirin.
- SON sözcüğüne ulaştığınızda romanınız gerçekten bitmiştir..

Romanınızı Yazmak için kullanabileceğiniz bazı yardımcı araçlar ve metin editörleri şunlardır:

- “[Microsoft Word](#)” programı, ile eserinizi oluşturabilirsiniz,

-e-Kitap Projesi’nin size sunmuş olduğu ücretsiz “[katılımcı yazar modülü](#)”nü kullanarak eserinizi oluşturabilirsiniz,

-Romancı ve Yazar Programı – “[PageFour](#)” isimli yazar ve romancılar için hikaye öykü yazma programı